

Mark- och miljödomstolen
Avdelning 4
Nacka Tingsrätt
Box 1104
131 26 Nacka Strand

E.ON Elnät Sverige AB

205 09 Malmö
www.eon.se

Malmö, 2017-06-02

Mål nr M 6779-16 och M 7207-16

E.ON Elnät Sverige AB ("E.ON Elnät") har beretts tillfälle att yttra sig över ingivet överklagande från Lunds kommun (aktbilaga 1 och 6).

Inställning

E.ON Elnät yrkar att Energimarknadsinspektionens beslut om beviljande av nätkoncession för linje ska kvarstå, dock med den ändring av villkor 1.3 som E.ON Elnät yrkat, samt att Lunds kommuns överklagande ska avslås.

Yttrande

E.ON Elnät vidhåller vad som tidigare framförts i prövningen vid Energimarknadsinspektionen ("Ei") samt i målet med följande nedanstående förtydliganden och tillägg. Det som anges nedan avser båda de rubricerade målen, vilka vardera avser en 130 kV ledning som är sammanbyggda i en gemensam stolpkonstruktion.

Historik, västra Lund

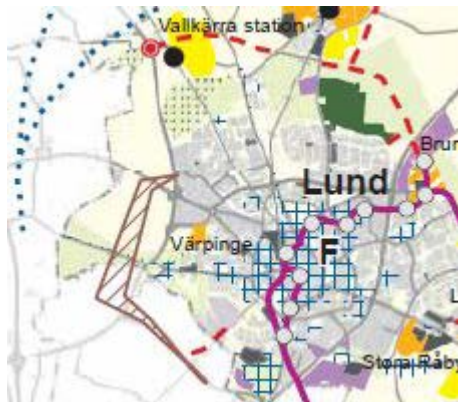
E.ON Elnät och Lunds kommun har sedan början på 1990-talet fört en dialog kring ledningssträckan inom kommunen, främst ledningssträckan förbi Värpinge och Fågelskolan. I slutet av 1990-talet genomfördes en lokaliseringsutredning för flyttning alternativt kabelförläggning av ledningarna, såväl den 2x130 kV som är föremål för prövning samt en parallellgående 2x50 kV ledning (vilken numera är raserad, mer information om det ges nedan). Lokaliseringsutredningen resulterade i att Lunds kommun gav i uppdrag åt E.ON Elnät att ansöka om nätkoncession för linje för en flytt av de befintliga ledningarna på sträckan i västra Lund (från Flackarp till Gunnesbo industriområde). En avsiktsförklaring tecknades enligt vilken Lunds kommun skulle bekosta ledningsåtgärderna. Arbetet resulterade även i att Lunds kommun i översiktsplanen (ÖPL -98) inkluderade ett markreservat för kraftledning (luftledning) väster om Lunds tätort, se figur 1. Inför färdigställande av ansökningshandlingarna (nätkoncession för linje för flytt av ledning), år 2001, meddelade kommunen att de inte önskade gå vidare med projektet och ansökan om

Bankgiro: 5967-4770

Org.Nr: 556070-6060
Säte: Malmö

nätkoncession för flytt av 2x130 kV Sege-Barsebäck och 2x50 kV Sege-Valkärra skickades således aldrig in. Vid revidering av kommunens översiktsplan (ÖP 2010) togs markreservatet bort. Utbyggnad i reservatets norra del gör att det ej längre är möjligt att nyttja för en luftledning.

Av Lunds nuvarande översiktsplan framgår att ”eventuell flyttning/kabling av ledningarna väster om Lund ska på nytt utredas i samband med att E.ON ansöker om förnyad koncession. Kabling bör kunna bli ett realistiskt alternativ i samband med planerad exploatering/förtätning på väster – jämförbart med läget vid Norränga, öster om Lund” (sid 38, sista stycket). För det projekt vid Norränga som kommunen hänvisar till tecknades ett avtal mellan E.ON Elnät och Lunds kommun, avseende att kommunen skulle bekosta markkabelförläggning av två stycken 130 kV luftledningar på grund av exploatering. Detaljplanen har dock inte antagits, varför ledningsåtgärden inte har realiserats.

Figur 1. Brunt rastrerat område väster om Lund utgör kraftledningsreservat (från ÖP 1998).

Hösten 2007 initierade Lunds kommun en egen utredning avseende kraftledningarnas närhet till skolområdet (Fågelskolan). Ärendet sammanfattas i kommunens ”Slutrapport angående elektromagnetisk strålning” (dnr BSL 2008/0053) där det framgår att kommunen tagit emot klagomål avseende elektromagnetiska fält från föräldrar med barn med lektioner i Röda längan (E.ON Elnäts anmärkning: den så kallade ”Röda längan” var en tillfällig byggnad (paviljong) som vid denna tid nyttjades som undervisningslokal, Röda längan var den skollokal som låg närmast kraftledningarna). Kommunen inhämtade yttranden från bland annat E.ON Elnät samt från flera myndigheter.

E.ON Elnät konstaterade därvid att Röda längan uppförts och bibehållits med två tillfälliga bygglov, inför vilka E.ON Elnät inte beretts tillfälle att inkomma med

synpunkter. Elsäkerhetsverket konstaterar att föreskrivna skyddsavstånd till berörda byggnader innehålls och att det inte finns någon konflikt med avstånd från skolgård (dnr 31-2007-1848). Av den sammanställning som Elsäkerhetsverket ger framgår att 2x50 kV ledningen byggdes 1952, 2x130 kV ledningen 1970, högstadieskolan 1972 och Röda längan 1992.

Ärendet resulterade i ett föreläggande från Lunds kommun (Miljönämnden) till Barn- och skolnämnden i kommunen att senast 2008-03-31 presentera en plan för bedrivande av verksamhet inom Fågelskolans område så att barn inte utsätts för högre fält än 0,2 mikrotlesa i skolverksamheten. Gränsvärdet på 0,2 μ T är satt av Miljöförvaltningen i Lund. En av följderna blev att Röda längan stängdes för pedagogisk verksamhet från och med höstterminen 2008. Under läsåret 2008-2009 lät kommunen utföra nya magnetfältsmätningar inom Fågelskolan och Gråsparvskolan, för att dokumentera fälten inom skolorna. Mätningarna har använts för att uppskatta exponeringen för olika ”typelever” på skolan (årskurs 2, 5 och 8). Utvärderingen visar värden på 0,15 - 0,18 mikrotlesa under en skoldag.

Till sitt överklagande bifogar kommunen, i bilaga 1, magnetfältsmätningar från 2002. E.ON Elnät ställer sig frågande till varför kommunen hänvisar till dessa och inte till egna, senare utförda, mätningar och utredningar.

Under 2015 raserade E.ON Elnät 2x50 kV ledningen Sege-Valkärre, en ledning som gått parallellt med nu aktuell 2x130 kV Sege-Barsebäck, på dess östra sida. Den ledning som gått närmast skollokalerna är således riven. Raseringen möjliggjordes genom en omstrukturering av nätet i området till 130 kV.

Nya förutsättningar

Under senare år har E.ON Elnät i huvudsak meddelat exploitörer inom bland annat Lund och Staffanstorps kommuner att markkabelförläggning av 2x130 kV Sege-Barsebäck inte kunnat accepteras, på grund av ledningens avgörande betydelse för elförsörjningen i regionen. Detta besked har även lämnats vid möten med Lunds kommun, bland annat i slutet av år 2015¹.

Som framgår av E.ON Elnäts inlägga till Ei 2016-10-14 (bifogas), så medför senare tids utbyggnad och omstrukturering av nätet i Sverige, främst genom Svenska kraftnäts anläggande av SydVästlänken samt stationen i Hurva, att nätet i södra Sverige i vissa delar blir mindre sårbart. E.ON Elnät bedömer därför att kabelförläggning av del av 2x130 kV Sege-Barsebäck framöver kan accepteras, då det vid ett eventuellt kabelfel framöver bör gå att mata via andra ledningar till dess

¹ Möte 2015-12-08 med Lena Bengtsson, exploateringsingenjör, avseende arbete med ev. flytt av Källby reningsverk

att felet är åtgärdat. Denna inlaga har, vad framgår av Lunds kommuns överklagande, inte kommunicerats till kommunen.

Ovan nämnda omstrukturering leder även till att en ändrad lastbedömning i aktuell 2x130 kV ledning, vilket medför att de av ledningen alstrade magnetfälten bedöms bli lägre än vad som framgår av koncessionsansökan. Även detta framgår av E.ON Elnäts ovan refererade inlaga. Med nya indata till magnetfältsberäkningen beräknas fältet vid Fågelskolan till 0,16 mikrottesla (jämfört med 0,2 mikrottesla som gällde vid tiden för framtagande av MKB:n).

Överklagandet

E.ON Elnät tolkar ingivet överklagande som att det främst är på delsträckan från Västra Ringen till Höje å som kommunen vill ha ledningen markkabelförlagd, en sträcka på ca 2,5 km av ledningens totala längd på ca 30 km. Denna precisering är så vitt E.ON Elnät erfar ny (i tidigare inlagor har behovet uttryckts i mer allmänna ordalag och i kommunens yttrande från 2016-05-25 anges sträckan som berör befintlig och kommande bebyggelse till drygt 4,2 km). Kommunen anger att ledningarna på denna sträcka ”*skär genom staden och har betydande och negativ inverkan på befintliga boende- och skolmiljöer samt framtida möjligheter till bostadsutbyggnad väster om Klostergården och väster om Fågelskolan*” (sidan 3, 1 st).

E.ON Elnät delar inte kommunens uppfattning avseende påverkan på befintliga boende- och skolmiljöer. Uppdaterade magnetfältsberäkningar för närliggande bostadshus och skollokaler framgår av ovan refererade inlaga Ei, där enbart huset på 31 m avstånd (0,29 μ T) ligger inom Lunds kommun. Påverkan på skolmiljön belyses även ovan. Oron kring skolmiljön torde ha minskat sedan ansökan skickades in, både i och med att kommunen avvecklat verksamheten i den paviljong med tillfälligt bygglov som låg närmast ledningarna och i och med att E.ON Elnät 2015 raserade den ledning som gick närmast skolbyggnaderna.

Avseende exploatering i sydvästra Lund anger kommunen i sitt överklagande att det planeras för en ny tågstation väster om Klostergården, vilket skapar förutsättningar för byggnation av nya bostäder. Kommunen anger att detta är ett allmänt intresse som motiverar att delar av ledningssträckan markförläggs. E.ON Elnät delar inte denna uppfattning. Av kommunens yttrande till Ei daterat 2016-05-03 framgår att det kommande stationsläget i Klostergården föranlett ägare till fastigheter väster om stambanan att kontakta kommunen för diskussioner avseende flytt av verksamheter för att i stället kunna bygga bostäder. Så vitt E.ON Elnät erfar är dessa planer ännu inte konkretiserade, men det är otvetydigt så att ett nytt stationsläge skulle göra marken mer attraktiv och därmed intressant för

exploatering. Det illustreras inte minst av fastighetsägarnas vilja att omlokalisera befintliga verksamheter till förmån för bostadsbyggnation.

Lunds kommun har tagit fram dokumentet ”Utbyggnads- och boendestrategi 2025”, där det i Bilaga 1 framgår avseende Sydvästa Lund (sidan 15) att genomförandet har ”*höga initiala investeringskostnader [...]. Eventuellt flytt av kraftledning och reningsverk. Exploateringen bekostas genom intäkter från markförsäljning, gatukostnadsbidrag från ägare till fastigheter som påverkas positivt av planeringen*”.

Om viljan finns att även exploatera den mark som kraftledningen berör får exploatören således finansiera även ledningsåtgärden. Att investeringen, i enlighet med vad Lunds kommun anger i överklagandet, skulle göras av nätägaren och därmed belasta nätägarens kundkollektiv ter sig anmärkningsvärt. Även i detta sammanhang är det värt att notera att den dubbla 50 kV ledning som tidigare löpt parallellt med nu aktuell dubbelledning raserades 2015. Avståndet mellan ledningarna var ca 14 m, vilket medför att bredden på området med restriktion nu minskat. Koncession för 2x50 kV ledningen har återkallats och markupplåtelseavtalen har dödats. Avseende eventuell flytt av reningsverket är något beslut inte taget (enligt information på Lunds kommuns hemsida).

Om kommunen eller annan exploatör är intresserad av att bekosta en markförläggning eller flytt av delar av de aktuella ledningarna är E.ON Elnät öppna för att diskutera detta. Detta kommer då att ske skilt från pågående prövning.

Kommunen konstaterar i överklagandet att markkabelförläggning av ledningarna i stadsmiljön möjliggör ”många nya bostäder”. E.ON Elnät ställer sig frågande till detta. Som framgår av refererad inlägga till Ei råder restriktioner avseende byggnation etc även utmed markkabelförlagda ledningar. För aktuella ledningar medför en kabelförläggning fyra kabelförband à tre enledarkablar, vilket resulterar i en ledningsgata på ca 10-15 m. Om ledningarna ska både till och från stationer i ”samma” sträckning, vilket krävs om exempelvis Värpingestationen ansluts antingen från norr eller söder, blir bredden på intrånget ungefär dubblerad.

I refererad inlägga till Ei redovisas en kostnads kalkyl för markkabelförläggning av hela ledningen. Någon kostnads kalkyl för delsträckor har inte gjorts. Olika delsträckor är olika kostsamma att kabelförlägga. Sträckan förbi Lund torde vara den mest kostsamma på grund av att det medför förläggning inom tätortsmiljö samt, i olika utsträckning på vilken sträcka som berörs, korsning med väg, cirkulationsplats, järnväg, reningsverksområde inklusive dammar, vattendrag mm.

Ett bibehållande av befintlig dubbelledning medför en mycket begränsad kostnad för löpande underhåll eftersom är ledningen håller god standard. E.ON Elnät ser inte något behov av omfattande underhåll inom överskådlig framtid.

Energimarknadsinspektionens beslut

Såsom Lunds kommun själva anger i överklagandet har *”kommunen i sina tidigare yttranden inför beslutet noggrant beskrivit behovet av alternativ till luftledning”*. I skriftväxlingen har Lunds kommun ingett yttranden till Ei avseende de aspekter (exploatering, magnetfält, hushållning etc) som nu även lyfts i överklagandet. Ei har således haft att beakta detta, och anger även i sina beslut vilka bedömningar som myndigheten gjort.

Att så är fallet framgår även av de nu överklagade besluten där Ei refererar till yttranden från Lunds kommun bland annat avseende alternativutredning, kommande bebyggelse i norra Värpinge, mätningar av (samt oro för) magnetfält vid Fågelskolan, förtätningspotential i Pilsåker samt att en ny tågstation i Klostergården möjliggör bostadsutbyggnad (beslutet, sidan 7, 2 st.). Det framgår således med största tydlighet av besluten att de aspekter som Lunds kommun lyfter i sitt överklagande har varit kända för Ei. Av Ei:s motivering till besluten framgår att myndigheten också har beaktat dessa frågor, bland annat anges att *”särskilt vid Lund utgör ledningarna också ett hinder för annan markanvändning och en negativ påverkan på stadsmiljön”* (beslutet, sidan 16, 6 st.). Ei konstaterar dock att en flytt av ledningarna enbart skulle ge en marginell nytta och att Ei finner att ledningarna har den lämpligaste sträckningen. Ei konstaterar vidare att det inte framkommit något i ärendet som visar att ledningen inte är förenlig med gällande detaljplaner och områdesbestämmelser. I mark- och miljödomstolens dom i mål M 5317-16, daterad 2017-05-23, har bland annat frågan om förlängning av nätkoncession för befintliga ledningar i förhållande till gällande detaljplaner eller områdesbestämmelser respektive *”skelettdetaljplaner”* och översiktsplaner varit uppe för prövning. Så som domskälen får förstås har inte *”skelettdetaljplaner”* och översiktsplaner samma tyngd som detaljplaner eller områdesbestämmelser när det gäller prövning av befintliga ledningar, även om domstolen konstaterar *att en kablifiering i och för sig skulle vara till nytta för möjligheterna att detaljplanelägga ifrågasvarande områden för bostadsbebyggelse*. I nämnda mål är det också fråga om ett område där det planeras för en ny pendlarstation, i likhet med situationen i Lund.

Avseende markkabelförläggning konstaterar Ei att *”det inte finns något särskilt område där det är mer angeläget än något annat område att ledningarna grävs ned.”* och att det finns *”möjlighet för en exploitör att initiera ett samarbete med E.ON för en kablifiering av ledningarna där så behövs för att frigöra mark”*

(beslutet, sidan 17, 5 st). Detta konstaterande görs med anledning av att E.ON Elnät i nämndainlaga till Ei konstaterar att nya förutsättningar för stam- och regionnätet gör att markkabelförläggning av delar av dubbelledningen mellan Sege och Barsebäck kan accepteras. Som även anges ovan har bedömningen tidigare varit att en markkabelförläggning av ledningen inte kunde accepteras av driftsäkerhetskäl, på grund av ledningens stora betydelse för elförsörjningen i regionen.

Till skillnad från vad Lunds kommun anfört om prövningen mot bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken delar E.ON Elnät Ei:s uppfattning i frågan att verksamheten inte ska prövas mot nämnda kapitel.

Angående förstahandsyrkande från Lunds kommun

Lunds kommun yrkar att besluten upphävs och att målet återförvisas till Ei för vidare handläggning. Som framgår ovan (främst under avsnitt "Förutsättningar för Energimarknadsinspektionens beslut") har beslutande myndighet beaktat de synpunkter som överklagan avser. Mot bakgrund av att detta, samt att E.ON Elnät inte ser att det framkommit något nytt i sak som motiverar ett ändrat ställningstagande, är E.ON Elnäts ståndpunkt att besluten ska kvarstå. E.ON Elnät bestrider således kommunens förstahandsyrkande.

Angående alternativt yrkande från Lunds kommun

För det fall domstolen skulle finna att förlängning av nätkoncession för linje kan medges yrkar Lunds kommun att av Ei föreskrivna villkor 1.2 - 1.3 ändras, samt att ett nytt villkor 1.5 införs.

E.ON Elnät bestrider detta yrkande. Avseende villkor 1.2 är E.ON Elnäts inställning att myndighetens villkorsformulering ska kvarstå. Detta medför att innebörden i av kommunen föreslaget villkor 1.5 redan är hanterad. Avseende villkor 1.3. vidhåller E.ON Elnät den formulering som yrkats; i första hand: *"Vid framförande av motordrivna fordon i terräng längs ledningen för projektering, byggande, underhåll, skötsel och inspektion ska koncessionsinnehavaren använda de maskiner och metoder som medför minsta möjliga ingrepp i lokalmiljön. Skador i marken ska återställas i godtagbart skick."*

Yrkad villkorsformulering i andra hand lyder:

"Körning för planerat underhåll, inspektion eller reparation av ledningen på våtmarker av VMI-klass 1 ska föregås av samråd med länsstyrelsen. Skador i marken ska återställas i godtagbart skick."

Malmö den 2 juni 2017

E.ON ELNÄT SVERIGE AB, genom

Tobias Karmstig

Bilaga

E.ON Elnät Sverige AB, Angående E.ON Elnät Sverige AB:s ansökan om förlängning av nätkoncession för linje för en dubbel 130 kV kraftledning mellan Sege och Barsebäck i Burlöv, Staffanstorp, Lund, Lomma och Kävlinge kommuner i Skåne län. 2016-10-14